

М. Майно-Чернота.

ГОРДІСТЬ

Сценічна різдвяна картина на 1 дію.

ДІВІ ОСОБИ:

ГОРДІЙ КРИВИЙ.

ОЛЕНА, його жінка.

ІВАСИК, їх син.

СТЕПАН, батько Гордія (мельник).

АННА | їх дельші сьонки, старші,
ПАРАСКА | убогі.

(Діється на Україні. в селі К.)

В-во "ГОВЕРЛИ" Нью Йорк

I 9 6 I

Хата замоцьного господаря. Гордій першою ходить по хаті. Олена поряється біля печі. За столом сидить Іванко, перебідає кашку і прислухуючись до розмови час від часу споглядає то на Гордія то на Олену.

ІВА І.

Гордій, Олена та Іванко.

Після піднесення куртки, якийсь час пауза.

Олена (*після паузи*). А знаєш, Гордію, ти не добре робиш. Як би не було, а це все ж таки батько. Ось вже рік минає, як його нема між нами. Сьогодні такий день і незбаром і до вечері треба буде сидіти, належало б і батька попросити. Не сидіти йому в цияйшній світлій лощір в тій норі на мельниці. Йкось не по християнськи це виглядає.

Гордій. А ти така далі свє. От вже запєса. І в такий день не даєть тобі спокою.

Олена. Ото-ж бо й є, Гордію. І ти кичеш „такий день“, де саме і я тобі кажу. В цюй день треба й ворогови простяти, а коли ви бідний, бездомний, попросити його до столу, поділитись хомби й остативим шматком хліба; а то ж батько.

Гордій. Ну і що, що батько!?

Олена. Тре було б піти, перепрестити, та.

Гордій (*нерівняючи*). Коли б я був шнєч, то може й зробив би так, а то... Знаєш добре сама, що батько на носіллі сказав: „то тер єдиу дарую тобі мельницю, орудуєй нєю, а мені старому і кєло вас буде добре“. А теєр що?!

Олена. Це правда. Але скажя: кому ми маємо бутв вдячні за свій доробок?

Гордії. Моїй праці!

Олена. Не кажи так, Гордію. По щещі до клубка доходить. Так і у нас. Батько дав кату, наділ, а потім вже наша праця; от і доробилися. Славить Бога усього подостатком в: 10 коров, овець з пів сотні, копи, воли, засіки почит, а не дві батько того, що дав, — в комірнім би сиділи, та гірким потом обливаючись, працювали у чужих на хліб.

Гордії. Або ж и батька вигнали з хати? Відмовляв хліба казалець? Ні. Сам зірвався та пішов жити на мельниці. І як що батько живе тепер як пустельник — не моя праця!

Олена. Не треба було сваритися. Він би і не пішов.

Гордії. Хто, я сварився, чи батько? Сказав, щоб оддали мельницю в мое користування, а вони розсердилися, заоралися з хати — і вже майже рік, як не показуються. А обідали десь.

Олена. Е, Гордію, що дивуватися. Батько вже старей чоловік, привик до мельниці, сам мельник, йому тепер і прыкро розлучитися з нею. А тобі це на руку повинно бути. Тяж за господарством її не маєш часу дивитися до мельниці. От вільни садок в прымір, близько, коло хати, а не було цього літа батька, вже її не було кому доглянути. Продали жидові, а він що? Дбав про нього?! Дерева поломав, траву виголочив, а яка з того польза? Колька рублів, а шкоди багато і ві одной садовини на зиму. А був батько в хаті, то доглядав.

Гордії. Знаю, знаю, це все добре, але що з того. Ряд би бачити батька за одним столом

у нашій хаті, але — я перед ним не завивив і перепрошувати не піду.

Олена. Зле зробиш, Гордію. Так не годиться з батьком поступати.

Гордій (зі злостью). Чи заціпать вже тобі того язика? Не доікай мені. Сам добре знаю. В хаті не дася всидіти. (*Стопить шанку і вийшов*).

ЯВА II.

Тіж, без Гордія.

Івасик (*по панзі підходить до Олени*). Ма мусю, чи татусь пішов до дідуса? (*мовчанка. Івась, туплячись до Олени, продовжує*). Мені так жаль дідуса. Дідусь добрий. Я люблю дідуса. Коли б ти знала, мамусю, як мені було скучно цього літа без дідуса. Ранійш ми з дідусем у садок разом ходили. Дідусь підчищував дерева, а я відтаті сухі галузки носив на подвірря. А цього літа й у садок хоч не ходи. Або бувало, підемо у двох з дідусем на рибу. Як нам риба ловилась. Чи пригадаєш собі, мамусю, як не раз цілу торбу принесемо. Ти зажариш та усі разом їмо. Як гарно було (*замислений*). А тепер скучно. (*по хвилі*) Мамусю, а чи прийде сьогодні дідусь на вечерю? (*являно дивиться Олені в очи*).

Олена (*що весь час стояла мовчки, тихо розплакалась і вийшла з хати*).

ЯВА III.

Івасик сам.

Івасик. Мамусю певно пішла шукати татуса. Відня мамуса. Я знаю, татусь не пішов до

дідуся. Мені казали людо, що: твій тато дуже гордий*. Але треба спійшися. *(він поїз до печі, а витягаючи з горщика пироги, товая до кетеші, але на дворі почувся пуніт та Івасик послішає сісти на своє місце).*

ЯВА IV.

Входить Гордій, за ним Олена.

Гордій *(переступаючи поріг, говорить)*. Ну, і чого ти до мене причепилася!? Знаю, що так повинно бути, але не можу. Розумієш, не можу. Мельниця мусить належати мені. *(В той час Івасик непомітно висунувся з хати).*

ЯВА V.

Тіж без Івасика.

Олена. А скажи, Гордію, кому вона і належати ме, як не тобі. Або, знов, коли там і батько працювагме, так той заробок з мельниці кому піде? Не повесе батько на сусіди; усе тобі оддасть *(по хвилі)*. Знаю, це все твою гордість робить, але побори її, Гордію. Повага і пошана до батька мусять взяти верх над гордістю.

Гордій. Не балакаймо про це, Олено, мене вже нікто не переупре *(по хвилі)*. Ось вже й вечір на дворі. Краще становв на стіл вечерю. *(оглядається по хаті)*. А деж Івасик?

Олена. Певно на вулицю пішов.

Гордій. Ти готуй усе до вечери, а я піду покличу Івасика *(пішов)*.

ЯВА VI.

Олена сама.

Олена *(світить лампу, накриває стіл скатерттю і тяжко зітхає)*. Чогось, в хаті сумно... Наче чогось бракує. *(Входить Анна і Параска.)*

ЯВА VII.

Олена, Анна і Параска.

Анна і Параска *(разом)*. Зі святим вечером помагай Боже на усе добре. Чи приймете у хагу?

Олена *(відлучи одну і другу в рідку)*. Дякую. Дай Боже. Сідайте. Оце добре, що не оминули хати в цій долі. Зрештою прийде Гордій та будемо вечерити.

Анна. А деж Гордій? І Івасика теж не видно.

Олена. Та Івасик перед вечером десь виїшов, що й не помітили. Так оце Гордіє вішов шукати.

Анна *(по хвилі)*. Ну, а як жеж ж Гордій з батьком — помирились? Прийде старий на вечерю?

Олена *(зітхнувши)*. Та де тям. Батько не хоче сам прийти, а Гордій злов, не хоче ніги переросити, тій така біда.

Анна. Не добре. Не добре Гордій робить. От і люде в зубах носять. На що то, що б такого господаря та люде обмовляли. Кажуть: «Батько такеж добре їм дає, а вони так його шанують».

Живе, не пустельник в млині, нема кому й істи яврити". От і сьогодні такій святій вечір, а батька не буде між дітьми. І батькови не легко пережити таке. Не гарно. Зовсім не гарно. Коби липни: Гордій прийшов, зараз випаю її пошло по старого. Нехай піде, ти попросить на вечерю.

Олена. Але чогож це їх досі нема. От паскудний плочиско. Перед самим вечером кудась зачирпастись.

Параска *(що весь час слухала, киваючи головою)* Ото, Господи. я н б і не сказала, що вони будуть так жити!

ЯВА VIII.

Входять: Гордій, за ним Степан веде за руку Іваска. Олена кинулась пілувати руку Степана. Гордій зобачивши Анку і Параску виступив до них, витягуючись.

Анна. За повга — промовка, а зовк у хату.

Гордій *(помагаючи батькови дійдлати козла)*. Я приходжу, а Івасик з ділушем пирога їдять.

Олена. А де ж тато пироги взяв?

Степан *(крізь сльози роботи)*. А оцей дезертир вал мені привів *(цілує Івасика в голову, той пудиться з початку до Степана потім до Олени.)*

Олена *(цілує Івасика в голову)*. Моя дорога, розумна дитино. *(розплакалась.)*

(Степан витяється з Анною і Параскою.)

Гордій. Ну, годі. Усе проклята гордість робила. Олено, станови на эти вечерю. І хата

повеселішала. Сокрушилось серце мое і покора
 ваяла верх над горлістю, коли я звійшов у ту
 комору на мельниці, куди запровадили мене
 сліди Івасика. На ліжку сидять тато, коло них
 Івасик Обгудила його кожухом, пригукнули до себе
 і співали пісні про народження Бога. В одну
 мить прорісали в голові слова Спасителя: „Не
 будете подібні дітям малим, — не унаслідуйте
 царства Отця мого“. Святі слова. Не витримав
 серце, сльози з очей запикало. Упав на коліна
 і просив прощення. Простив батько, а разом
 простив і Той, що прийшов в цю ніч, спасти
 рід людський. Пошли Господи, радости й щастя,
 яким нині повна моя душа, усім христіянам
 в іпнівній святій вечір. *(До Степана, цілуючи
 в руку)*. Прости мене, дорогий тато.

Степан *(цілує його в голову)* Нехай тобі
 Господь милосердний простить, а я вже давно
 простав

Гордій, Спасибі! Сідаймо ж до столу.
 Ви, тату, сідайте на покуття та благословить
 святу вечерю! *(Починають сідати)*.

З сіл.

К І Н Е Ц Ь.